

Böröczki Csaba

JÉGBÜFÉ

AJégbüfé eladója bement a nevet, Nagymarosi, mire a magas rózsafestő felállt, és mosolyogva elvitte a sztaniolpapírba csomagolt dobostortát. Müller Géza így jutott édességhez abban az időben. A Jégbüfé tökéletes tetthely volt. Jól ismert, forgalmas, kicsit talán elegáns is. A létező szocializmus csodája, lampionokhoz hasonlatos lámpasorral. Az utcára néző ablak előtt úgy lehetett bekanalazni a somlói galuskát, mintha moziban lenne az ember. Rálátás a Felszabadulás térre meg a tempomra.

Mi nem lopunk, mondta a fiának Géza tele szájjal, csak éberebbek vagyunk, mint amazok. Felesége a fejét csóválta, egyszer lebuksz, meglásd. Géza legyintett. Na és? Bevisznek sütilopásért? Én nem tehetek róla, hogy most nincs rózsaszезon. Miért, amikor rózsaszезon van, akkor más a helyzet? Erre Géza elhallgatott. Hetente egyszer végigjárom a Jégbüfét, a Gerbeaud-házat meg az Auguszt cukrászdát, kétlem, hogy baj történne. De ha mégis lebuknék, majd azt mondom, elbambultam, azt hittem, engem szólítanak.

Mikor végzett a süteménnyel, rágyújtott egy Symphoniára. Úgy vette, mint kárpótlást a háborús évekért meg a gyalogútért Bukaresttől Budapestig. Negyvennégy végén leugrott a fogolyvonatról Hornyákkal, akkor még kilókban mérték az időt. A fogolytábor mérlegén még nyolcvan kilót nyomott, Aradon ötvennégyet, amikor a hentes istállójában szálltak meg, és a húsmérlegén mindketten megmértek. Mire visszaért Budapestre, lötyögött rajta az egyenruha. Géza negyven kilóra fogyott, és egy hétig kihányt minden ételt. Azóta valami van a gyomrával, pedig Barbara igazán jól főz. Az a Hornyák nagy gazember volt. Megtagadta a leventeszolgálatot, a kiképzésen meg azt mondta, egy vírus megtámadta a célzóközpontját, nem tud lőni. Nem is lőtt az egész háború alatt. Azt mondta, magánzárkában biztonságosabb átvészelni. Ott mindenki vigyáz rám, de a lövészárokból meg senki. Géza hümmögött. Jó kis anekdota, de nem lesz tőle olcsóbb a tojás, gondolta, és hasára szorította a kezét.

Irigyelte Hornyákot. Az egész háború alatt a gyomrával küszködött, aztán amikor megszöktek, hogy ne keltsenek feltűnést, éjszakánként nem gyújtottak tüzet. Az elhullajtott német konzerveket, amiket találtak, meg kellett volna főzni. Nincs tűz, nincs főzés. Ő bogyókon meg papsajton élt, Hornyák viszont megette a fagyott konzerveket, és mire hazaért, elmúlt a gyomorbaja.

Jó lenne, ha hoznál ma egy pár süteményt, mondta Barbara, estére áthívom Ida nénit meg a Menyhértéket. Megint asztaltáncoltatás lesz? Nem asztaltáncoltatás, hanem szellemidézés, nécromancie. Géza a naptárra nézett, aztán feleségére, megint a naptárra. Péntek, 13. Géza bólintott és arra gondolt, kommunista asztaltáncoltatás. Végül is ráér elmenni. Nincs rózsaszезon, nincs mit festeni. Hiányzott neki a munka, úgy érezte, semmittevő. Persze, ha a rendőr megállítja, mindig magánál hordja az igazolást, hogy most nincs szezon, és hogy ő még véletlenül sem káemkás. Géza feltette kalapját, elindult. A földalattin átadták neki a helyet, ő meg elvörösödött. Szinte megijedt a gondolatra, hogy idősnek nézte az a siheder. El kellett volna küldeni a jó francba. Velem csak ne udvariaskodjon egy ilyen. Végül is nem vagyok még százéves. A Jégbüfé felé megállt egy kirakat előtt. Magas, sovány, kalapos ember nézett vissza rá a homályos üvegből. Nem látszik, hogy öreg lenne. Akkor meg minden rendben.

Kemenes, kiáltotta az eladó. Géza jelentkezett, mint az iskolában, mosolyogva felkapta a becsomagolt krémet, és ment. Még hallott néhány szófoszlányt, ahogy egy férfi vitatkozik a pultossal. Valószínűleg az igazi Kemenes.

A krémes gyerekkorára emlékeztette, amikor apjával járt a vidéki kastélyokba akkumulátorokat savazni. Nem voltak kiépítve az elektromos vezetékek, egész a második világháborúig, és a kegyelmes urak akkumulátorokból nyertek áramot. Amíg apja dolgozott, a szolgálok behívták őt a konyhába, ahol végigkóstolta az édességeket. Az egyik háznál volt az a kövér asszony, aki aranyomnak szólította. Ő csinálta a legjobb krémet a világon. A kommunizmus, töprengett Géza, megtanítja az embert az éberségre. Még a földalattin befalta az egyik süteményt. Ujját a székhezatba törölte, mintha önkéntelen mozdulat lenne a leszállásnál. Vaníliás. Egy rózsafestő fizetése kevés, hogy ilyen nyalánkságokat vehessen.

Középre tolták a tölgyfaasztalt, a kisfiú a másik szobában aludt, Ida néni a mosdóban igazgatta sminkjét. Géza kopogott. Pillanat, Gézu-kám, még egy kis rúzs. Nem mindegy, hogy lát meg a kedves elhunyt.

Lekapcsolták a villanyt, körbeültek, szemük lehunyva, kezeik egymáshoz, a gyertya illata. A tarotból A Torony, Az Ördög és Az Akasztott ember felfordítva. A kártyalapok háromszöget alkottak, melynek közepén egy fekete-fehér fénykép, katonák piactér előtt, az egyik zsoldos kezében tigriskölyök. Azt a tigrisest kell megidézni, Józsit, Barbara testvérét. Na és mi van, ha egy másik fickó kerül elő a képről? Ki tudja, élnek-e vagy halnak? A fotó Vietnámban készült, amikor Józsi idegenlégiósként szolgált, egészen közel a kínai határhoz. Azt mondta, sokszor nem tudták, a Viet Minh támad-e, vagy a kínaiak. Tizenhét sebesüléssel tért haza, főleg vágásnyomok, mert machetékkel vagy mikkel támadtak.

Ida néni hümmögött, lehunyt szemmel várták a jelenést. Már a sokadik próbálkozás volt, és Józsi csak nem jelentkezett. Talán nem akar velünk beszélni.

Varázsigék érthetetlen nyelven, az egyik mégis mintha oroszul lett volna. Géza határozottan kihallotta belőle, hogy *továris ucsityelnycica, ja dakladüvájü vam*. Mindegy, fél órát elbohóckodunk itt, aztán irány a krémes. Menyhérték palacsintáját is meg kell kóstolnom. Már látta is maga előtt, ahogy beleharap, és a baracklevár kibuggyan a tészta végén.

Koppanás. Géza összerezzen. A szemet tilos kinyitni, ez az elsőszámú szabály. Biztos Ida néni szórakozik, ő kopogtatja az asztalt alulról. Bal kézzel kopog, mert a jobb keze az én kezemhez ér. Ócska trükk. Két kopogás, Ida néni számokat sorol, Józsi nevét a héber ábécé számértékeire átírva. Barbara szíjog, ő meg azon gondolkodott, meddig lehet még a süteményt lopkodni. Barbara jól keres, de meddig élhetünk az ő fizetéséből? Az, hogy a Képzőművészeti Alap havonta megvesz tőlem egy művirágot, még kevés. Havi apanázs, könyöradó-mány a művésznek. Persze, más virágokat is lehetne festeni. Ott van például a muskátli, a szegfű, a Párt jelképe, az orchidea, a tulipán. Géza lehajtottá fejét. Árulás lenne, ha hirtelen tulipánokkal kezdenék foglalkozni. Én rózsafestő vagyok. Nem dobhatom csak úgy oda a meggyőződésemet. Szerencsére Barbara érti ezt. Majd virágzaskor összeszedek annyit, amennyit lehet. Mindent elvállalok, még a babaróz-sát is.

Még egy koppanás. Ida néni rekedtes, szétdohányzott hangon hívja az elhunytat. Józsi, itt vagy-e velünk? Válaszolj egy kopogással, ha itt vagy.

Kár, hogy nem sikerült, mondta Barbara. Igen, nagy kár. De te komolyan azt hiszed, hogy sikerülni fog? Hogy megjelenik a testvéred szelleme? A nő a homlokát ráncolta, ne beszélj így, az az aranszobor nagyon is jól jönne. Géza beszívta ajkát, nehogy elnevesse magát. Na persze, a kincs, gondolta, amit Józsi Vietnámban rejtett el a teknőc-alakú kő mellé, az arany Buddha, amiért majd visszamegy. Naná, én is olvastam *A szőke ciklont*. Hagyjuk. Mégiscsak a Deuxième Bureau-val harcolt. Mesélt pár dolgot. A Klauzál utcai gettóba vitt lovaskocsival kaját. Azt mondta, ez volt a parancs, teljesíteni kellett. Szerzett SS-egyenruhát, lehet, hogy a Bureau segítségével, és amikor megérkezett a gettóhoz a náci ruhában, azt mesélte, a nyilas tiszt úgy vágta magát vigyázzba, hogy majd' eltört a bokája, neki meg annyira remegett a keze az akció előtt, hogy muszáj volt bedobnia pár felest. Hozzá képest sehol sem vagyok. Ő felrobbantotta a Lakihegyi rádiótornyot, tele nyilasokkal, én meg, én meg tortát lopok a Jégbüféből. Géza cigarettát vett elő, körülményeskedve meggyújtotta, és miközben fújta a füstöt, eszébe jutott az a srapnel ejtette seb, amit Józsi a Dohány utcánál szerzett. Szerette mutogatni a heget. Azt persze sosem mondta el, hogy került a Bureau-hoz. Természetesen a nyugati imperialisták és fasiszták ellen most is harcolni kell, de a Deuxième Bureau-t épp ezek az imperialisták hozták létre. Persze, akkor még egy oldalon álltunk.

Utoljára bő éve kaptak levelet Józsitól. Jogosan feltételezték, hogy meghalt, hiszen két-három havonta szokott tőle posta jönni. Néha a fényképek között egy kisimított ötfrankos. Természetesen el is költözhetett, és talán a nagy sürgés-forgásban még nem maradt ideje levélíráásra. Mindenesetre a legutóbbi levélen a párizsi címe áll, rue de Cléry 60. A légió utalta ki azt a lakást. Legalább ennyi van, írta Józsi. Ott rohadtam Vietnámban öt évig, és amikor elmentem, hogy felvegyem a járandóságomat, az a szemétláda tiszt azt mondta, a bank, ahová a katonák a fizetésüket kapták, Saigonban van, és a francia kormány jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy átutalhassák a számlámra a zsoldot. Micsoda egy macskajancsi!

Ezzel a levéllel küldte a tigrises képet is. A fotó hátulján nehezen olvasható betűkkel village de Cao Bang, George, Michael, Józsitok és egy hosszú szám.

Két csirkecombbal a gyomrában nem jut messzire az ember. Józsi mindig ezzel kezdte. Jó felvezető, a család meg a barátok úgy figyeltek minden szavára, mintha színházban lennének, vagy iskolában, és a tanár a következő órán kikérdezné őket az anyagból. Józsi tizenöt évig nem jött haza, aztán egyszer csak becsöngetett. Barbara a csarnokban volt, a gyerek kiránduláson, Géza engedte be. Még szerencse, hogy itthon találtál, éppen készültem elmenni.

Este még a Menyhérték is átjöttek a hírre, hogy a nyugati rokon hazalátogatott. Menyhértné a nagy, vörös kárpitos fotelba ült. Géza a száját húzta, ennek is a legjobb helyet kellett elhappolnia. Fészkelődtek, Barbara amerikai mogyorót kínált körbe. Géza nézte, mennyit vesz Menyhértné. Tessék, ahogy számítottam, egy marékkal. Ráadásul, amikor lementem kenyérért, a lépcsőházban a szembeszomszéd olyasmit mondott Menyhértnének, hogy Józsi áruló, és hogy az ilyen nyugatbarát disszidenseket nem lenne szabad beengedni az országba. Menyhértné talán még bólogatott is. Most meg itt ül, elveszi a székemet, eleszi a mogyorómat, és vigyorog, mint aki Lenin-díjat kapott.

Ott ültek körben a nagyszobában, Józsi meg belekezdett történetébe. Azzal a bizonyos két csirkecombbal a gyomrában a francia határig jutott. Egészen addig menekült a kis zuglói bérházból. Győrig egyedül ment, onnan a Bureau átügyeskedte a határon. Lehet, hogy ott is valami egyenruhába bújtatták. Mindenesetre a letartóztatások után úgy érezte, jobb, ha nincs az országban. Géza Józsi karjára pillantott. A könyékhajlattól a kézfejéig ormótlan tetoválás: HA-HA-HA, a betűk mintha egy képregény beszédbuborékában lennének. Józsi látta, ahogy sógora a rosszul felvitt tintát nézi. Ezt a piacon csinálta egy száztízéves ember Vietnámban. Ilyen kecskeszakálla volt, mutatta, milyen. Így mindig van okom vidámságra. Ha kiolvasom, úgy hangzik, mint a nevetés. Azzal cigarettát vett elő, és folytatta a mesélést. Elmondta, hogy útközben találkozott George-zsal, aki papírok nélkül bolyongott az országúton, és Michaellel, akit sokáig csak A németként emlegetett. A tanyákon próbálkoztak munkához jutni. Munka éppenséggel lett volna, de étel nem. Ha elveszed a lányom, mondta a tanya gazdája, de

Józsi aggregénynek született. Azt is elmondta, Michael a Wehrmachtban harcolt egészen az összeomlásig. Akkor eldobta a fegyvert, és a túlélésre koncentrált. Keveset beszélt, jól megértették egymást.

Olyan éhes én még életemben nem voltam, mesélte Józsi. Kaja meg sehol. Innen jött az ötlet, hogy álljunk légiósnak. Géza a fagyott német konzervekre gondolt. Volt köztük májas.

Józsi meg csak folytatta. Mindhárman, George, Michael meg ő beálltak az Idegenlégióba. Az orvosi vizsgálaton George kétszer vett részt. Alkalmasnak találták mind a kétszer. Először a saját nevét írta alá, másodsor Józsiét. Féltem, ha meglátják azt a srapnelnyomot, lőttek az egészségre.

Balogh Norbert, szólt az eladó. A trükk az, hogy ki kell figyelni, a rendelés után hová megy a vendég. Balogh Norbert egy idősebb úr, a Jégbüfé előtt várt a csomagolt indiánere. Géza kifelé menet még oda is biccentett neki, mintha ismerné. Ez is a trükk része, kevésbé lesz gyanús az ember, ha kedélyesen köszönti áldozatát.

A földalattin sokszor elképzelte, mit mondanak a szerencsétlenek. Már elvitték. Egy másik Balogh Norbert? Ki tenne ilyet?

Amint hazaért, még a kabátját se vette le, megette az egyik indiánert. Maradt egy Barbarának, egy meg a gyerekek. Még szerencse, hogy hármásával csomagolják.

A konyhai naptárra nézett, a szombat be volt karikázva. Már megint jön Ida néni? Az sem tud mit csinálni magával, mióta meghalt a férje. Miért nem őt idézgeti otthon az asztalnál? Maga elé képzelte az alacsony, kövér asszonyt, a hamis gyöngysorral a nyakában, a túlfestett száját, ahogy arrébb tolják a mahagóniszínű bútorokat, hogy helyet csináljanak a szellemeknek, és az asztallábbal még inkább felkarcolják a parkettát. És ekkor eszébe jutott, hogy mi van, ha azért nem mutatkozik Józsi a szeánszon, mert még nem halt meg. És ha nem halt meg, akkor lehet, hogy nála van az arany Buddha.

Gyorsan betette az indiánert a hűtőbe, és elment a postára, telefonálni.

Egy interurbánt, legyen szíves. Párizs, Franciaország. Adom a telefonszámot.

Rendben, mondta a postáskisasszony. Kicsit kancsal volt, de szép. Talán épp a kancsalsága miatt volt vonzó. Addig üljön le ott. Majd a kettes fölkébe kapcsolom. Géza leült a padra, ahová a postáskisasszony mutatott, és elővette zsebéből a Partizánkrónikákat.

„Kolja a brigadéros sátrába lépett.

- Vaszilij Vasziljevics Petuhov, jelentem, az ellenség az erdőtől délnyugatra fészkelte be magát. Mintegy három versztányira a vadlestől.

A brigadéros felnézett papírjaiból.

- Ahogy sejtettem. Semmi baj, tartjuk magunkat, amíg meg nem érkezik a parancs. - Csönd. - A képet nézi?

- Igen, Petuhov elvtárs.

- Gondolom, kíváncsi, miért tartok egy bekeretezett Raszkolnyikov-képet az íróasztalomon. Kolja hallgatott, hiszen tudta, amit tudott: nem ildomos kíváncsiskodni a feljebbvalója körletében. Petuhov komótosan pipára gyújtott, és folytatta.

- Nos, azért van kint ennek a fickónak a képe, abból a filmből, tudja, amit az amerikaiak csináltak. Szóval azért van kint Raszkolnyikov képe, mert ez emlékeztet rá, hogy a szovjet embernek a lehető legéberebben kell cselekednie minden esetben.”

Mikor Géza megkapta a vonalat, füléhez szorított kagylóval várt, hogy kicsöngjön a rue de Cléry 60-ban. Nem a lakásban, Józsinak nincs telefonja, de a házban lévő kocsmában van egy készülék. Akkor aztán valakit szalasztanak, az felrohan az elsőre, becsönget Józsihoz, Józsi lemegy, és máris beszélhetnek.

A pultos a negyedik csöngésre vette fel. Géza nyökögött, *Zsozef, zső vő Zsozef*. Comment? Erre Géza felemelte hangját, és szinte már kiabált a telefonba: Zso-zef. Tíz percig állt a fürkében, a telefonkagylóban francia szófoszlányok. Azon töprengett, hogy ezt most biztos lehallgatják, és aki lehallgatja, az vajon hogyan hallgat le. Felveszi magnóra és kielemez, vagy az ilyen hívásokat olyan kezeli, aki tud franciául? Talán azért kell olyan sokat várni a kapcsolásra, mert a franciául tudó belügyes még épp egy másik hívást hallgat le.

Géza órájára nézett. Tíz perc hosszú idő, ha az ember a gazdagságra vár. Ennyi idő alatt már biztos leért volna a kocsmába. Úgy látszik, nincs otthon. Vagy tényleg meghalt. Miért, az se lenne csoda, amilyen dolgokba belemert. Talán bevállalt valamit, és ezúttal nem volt szerencséje. Eszébe jutott, miket mesélt nekik Vietnámról. A pára. Olyan pára volt abban a dzsungelban, hogy a tökömön csorgott a víz. A chinoirok meg szablyákkal jöttek. Tizenhét vágást gyűjtöttem be a háború végére, allő. Michaellel egy kínai orvlövész végzett, pontosan

a jobb szemét érte a golyó. A kormány persze hallgat a chinoirokról. Pedig ötvenkettőben saját szememmel láttam, hogy vagy ezer embert soroznak be a piactéren a kínaiak ellen.

Hát persze, a piactér! És Géza rohant haza, hogy előkerítse a fényképet, amin Józsi a tigrissel van. Az a hosszú szám a fotó hátoldalán, az lesz az. Biztos, szinte száz százalék, hogy visszament a Buddha-szoborért, és már rég gazdagok vagyunk.

A kulcsot a zárban hagyta, feltúrta a fiókot, hol az a fénykép. Esküvő, esküvő, Balaton, na, ez az. Piac, előtte Józsi.

Le kellett ülnie, annyira elfáradt, mire a postára ért. Ha hazamegyek, bevágok még egy indiánert. Még azon is eltűnődött, esetleg vásárol valamilyen süteményfélét, ha sikerül Józsit elérni. Ha sikerül, és nála van a Buddha. Akkor aztán kérelmezhetünk is egy Wartburgot. Vagy egy zöld Trabantot, az lenne a csoda. Menyhértéket megenné az irigység. Odaadjuk a Merkur elnökének az Új Idők Lexikonát, mondjuk a Fremont címszóig. Vagy vigye Kamcsatkáig. A kommunista éberséget ő is díjazni fogja. Sőt, festek az elnöknek néhány rózsát, hátha meggyorsít valamit, és akár már jövőre lehet egy autónk.

Amikor visszaállt a légzése, a kasszához ment. Interurbánt, legyen szíves, Észak-Vietnám, erre a számra. A kancsal postáskisasszony megnézte a fénykép hátoldalát, kinyitott egy vastag mappát, lapozott, na, mi lesz már? Géza felé fordult. Uram, ez nem telefonszám. Géza úgy érezte, a gyomra összeszorul. Akkor micsoda? Nem tudom, irányítószámnak túl hosszú. Kicsit olyan, mint egy kód vagy egy koordináta.

Már nem kellett sietni. Holnap péntek, holnapután jön Ida néni. Még pár hét semmittevés, aztán hamarosan jön a rózsaszazon, ismét munkába állhat. Százlevelű, damaszkuszi, baba. Minél vörösebb, annál szebb. Lassan mozgott, úgy érezte, a könyv lehúzza a zsebét. Emberek, szürke kabátban, szürke kalapban. Minden nagyon valódi. Minden nagyon szürke. Géza a gyomrát fogta, és Hornyákra gondolt, meg a fagyott német konzervekre.